

Številka: 00104-482/2019/7

Datum: 6. 2. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje mag. Branka Grimsa v zvezi z odnosom vlade do božiča, kristjanov in slovenske tradicije ter kulture

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije Branko Grims je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi z odnosom vlade do Božiča, kristjanov in slovenske tradicije ter kulture.

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovor na navedeno poslansko vprašanje:

1. »Kakšen je odnos Vlade Republike Slovenije do Božiča, do katoličanov, do slovenske tradicije in slovenske kulture? Kako bo vlada krepila slovensko tradicijo in kulturo?«

Božič je v *krščanstvu slovesni praznik*¹, ki ga krščanske cerkve skladno s pravnim pravilom iz 3. točke 14. člena Zakona o verski svobodi (Uradni list RS, št. [14/07](#), [46/10](#) – odl. US, [40/12](#) – ZUJF in [100/13](#); v nadaljnjem besedilu: ZVS), ki določa, da mora cerkev ali druga verska skupnost za registracijo cerkve ali druge verske skupnosti priložiti tudi opis temeljev svojega verovanja v slovenskem jeziku, v katerem opredeli tudi svoje morebitne *verske praznike*, prepoznava kot *verski praznik*. Iz navedena pravnega pravila je razvidno, da je tudi zakonodajalec verske praznike prepoznal kot ravnanja, ki so sestavni del vere oziroma manifestacije verske svobode.

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) ima do verskih praznikov po ZVS (verskih praznikov registriranih verskih skupnosti) in njihovih pripadnikov (tudi npr. katoličanov) enak, spoštljiv in predvsem versko oziroma nazorsko nevtralen odnos, ki temelji na spoštovanju načela o ločenosti države in verskih skupnosti iz 7. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a; v nadaljnjem besedilu: Ustava).

Vsebinsko pravnega načela o ločenosti države in verskih skupnosti je ustavno sodišče najbolj izčrpno tipiziralo oziroma opredelilo v ustavnosodni odločbi št. U-I-92/07 (Uradni list RS, št. 46/10; v nadaljnjem besedilu: ustavnosodna odločba).

Evidenčni stavek ustavnosodne odločbe navaja, da ima načelo o ločenosti države in verskih skupnosti² iz prvega odstavka 7. člena Ustave v širšem smislu tri prvine: (1) versko oziroma

¹ Glej Splošni religijski leksikonu (Leksikografskega zavoda Miroslav Krleža Zagreb – slovensko izdajo izdala in založila v letu 2007 Založba Modrijan d. o. o., Ljubljana), str. 151.

² Točka 101 obrazložitve ustavnosodne odločbe versko oziroma nazorsko nevtralnost opredeljuje kot državno zavezo, da v svoje delovanje ne vnaša verskih oziroma svetovnonazorskih elementov, da je nepristranska, da religije in drugih svetovnih nazorov niti ne prevzema niti jih ne zavrača in da nobenega od njih ne sme – v nazorskem smislu – niti podpirati niti ovirati.

nazorsko nevtralnost države, (2) avtonomnost verskih skupnosti na lastnem področju in (3) enakopraven odnos države do verskih skupnosti ter da sta avtonomnost in enakopravnost verskih skupnosti, ki ju Ustava opredeljuje kot samostojni načeli, zrcalna stran zahteve po državni nevtralnosti in orodji za zagotavljanje človekove pravice iz 41. člena Ustave.

Hkrati pa ima verski praznik – božič na podlagi 2. člena Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. [112/05](#) – uradno prečiščeno besedilo, [52/10](#), [40/12](#) – ZUJF, [19/15](#) in [83/16](#)) tudi poseben status *dela prostega dneva*. Ta status je po ustavnosodni praksi³ v polju proste presoje zakonodajalca, ki z njim izraža *tradicionalno sprejete vrednote, zgodovinsko povezane z življenjem na območju sedanje Republike Slovenije* in se ne dotika delovanja verskih skupnosti ali izpovedovanja vere.

Vlada z veliko konkretnimi ukrepi že krepi slovensko kulturo in tradicijo. Od 8. marca 2019, ko je svoj mandat nastopil minister mag. Zoran Poznič, je Ministrstvo za kulturo sprejelo veliko konkretnih ukrepov in rešitev ter utrdilo smeri in vizijo razvoja slovenske kulture in umetnosti.

Državni zbor Republike Slovenije je 26. 11. 2019 sprejel Zakon o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 73/19; v nadaljnjem besedilu: ZZSDNPK), ki predolgo zapostavljenemu celotnemu kulturnemu polju iz integralnega proračuna RS prinaša dodatnih 122,6 milijona EUR.

Da bi zagotovili enakomeren razvoj na področju kulture, konkurenčnost slovenskega jezika v digitalnem okolju, ohranjanje najbolj ogrožene kulturne dediščine in dostopnost do kulturnih dobrin, bodo sredstva iz ZZSDNPK namenjena za določene nujne programe, kot so: sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov, ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture, katerih ustanoviteljica je država ali lokalna skupnost, sofinanciranje nakupa ali obnov bibliobusov, ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine ter digitalizacija kulturne dediščine, podpora rabi slovenskega jezika v digitalnem okolju, zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti ter odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti.

Dodatna sredstva iz integralnega proračuna Republike Slovenije za uresničitev programov, zajetih v ZZSDNPK, bodo zagotovljena v obdobju od leta 2021 do 2027. ZZSDNPK se bo začel uporabljati 1. januarja 2021, in bo tako dal možnost izvajanja projektov in javnih razpisov oziroma javnih pozivov. Obdobje enega leta pred vzpostavljenim financiranjem bo omogočalo pripravo kakovostnih projektov, javnih razpisov in javnih pozivov. Za pripravo kakovostnih

Točka 105 obrazložitve ustavnosodne odločbe ugotavlja, da je načelo svobodnega delovanja verskih skupnosti ena od treh sestavin širše pojmovanega načela o ločenosti države in verskih skupnosti, da pomeni zaščito delovanja verskih skupnosti pred posegi države, torej jamstvo samostojnosti verskih skupnosti v njihovih notranjih zadevah, in da je to načelo v Ustavi še dodatno poudarjeno v drugem odstavku 7. člena, ki izrecno govori o svobodnem delovanju verskih skupnosti.

Točka 109 obrazložitve ustavnosodne odločbe pravi, da je načelo enakopravnosti verskih skupnosti iz drugega odstavka 7. člena Ustave poseben izraz splošnega načela enakosti iz 14. člena Ustave na področju odnosa države z verskimi skupnostmi, ki ga je treba razlagati v povezavi s prvim odstavkom 14. člena Ustave, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi osebnih okoliščin pri uživanju katere od človekovih pravic in temeljnih svoboščin, in v povezavi z drugim odstavkom istega člena, ki zapoveduje enakost vseh pred zakonom.

³ Glej Sklep Ustavnega Sodišča Republike Slovenije z dne 19. 1. 2017 z opravilno številko: U-I-67/14, dostopno prek: <http://odlocitve.us-rs.si/si/odlocitev/US31095?q=U-I-67%2F14-11>, 8. 1. 2020.

projektov in vlaganj v obnovo nepremičnin je potrebno pripraviti dokumentacijo, kot je dokumentacija za izvedbo gradbenih del, ureditev avtorske pravice in sorodnih pravic. Na podlagi ZZSDNPK bodo objavljeni tudi javni razpisi in javni pozivi za sofinanciranje projektov občin in drugih oseb zasebnega prava. Potencialni upravičenci bodo imeli dovolj časa, da bodo lahko pripravili ustrezne in kakovostne projekte ter načrtovali svoj delež lastnih sredstev. S tem se bo lahko zagotovilo učinkovitejše izvajanje ZZSDNPK, gospodarna poraba sredstev in nenazadnje tudi učinkovitejše črpanje sredstev.

Zaradi vlaganja v kulturo in ohranjanja dediščine cvetijo tudi druga področja, npr. kulturni turizem, ki je najhitreje rastoči sektor turistične industrije v Evropi. Svetovni indeks turistične konkurenčnosti držav (2007-2011) kaže, da je Slovenija od 139 držav po turistični konkurenčnosti na 33. mestu, po turistični infrastrukturi na 17. mestu, po okoljski ohranjenosti na 23. mestu, po valorizaciji kulturnih virov v turizmu pa šele na 58. mestu. Vlada se zaveda družbenih in ekonomskih učinkov kulture in umetnosti ter verjame da se s tem zakonom ne le skrbi in ščiti naša kulturna dediščina, naša identiteta, temveč se v hitro spreminjajočem se svetu spodbuja razvoj slovenske kulture in umetnosti.

Prav tako je Republika Slovenija v letu 2019 prvič sprejela Strategijo kulturne dediščine kot samostojen dokument.

Iz Proračuna Republike Slovenije se financira državna javna služba varstva nesnovne dediščine, ki jo opravljajo Koordinator varstva nesnovne dediščine, državni in pooblašteni muzeji ter Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Konec leta 2019 je Republika Slovenija postala bogatejša za 4 nove vpise v Register nesnovne kulturne dediščine. Svoje mesto v Registru so dobili: izdelovanje panjev in čebelnjakov, priprava idrijskih žlikrofov, vzreja čebeljih matic kranjske čebele in piparstvo.

Ko gre za krepitev slovenske kulture in umetnosti, se ne sme pozabiti na najmlajše generacije. Z vpeljavo novih tehnologij, ki prinašajo nove možnosti za razvoj že obstoječih, a premalo izkoriščenih potencialov, ponuja slovenska snovna in nesnovna kulturna dediščina še neslutene možnosti prezentacije. Vzpostavljena je bila tudi že delovna skupina za izobraževanje s področja digitalizacije in virtualizacije.

Poleti 2019 je bila realizirana več kot 18-letno željo po odkupu dveh nepremičnin ob "Ribčevi ali Prešernovi domačiji". S tem je obiskovalkam in obiskovalcem omogočen nemoten dostop do kulturnih spomenikov državnega pomena v Vrbi (Prešernove domačije, vaške lipe in cerkve Sv. Marka).

2. »Ali bo predsednik vlade Marjan Šarec predlagal zamenjavo ministra za izobraževanje, znanost in šport Jerneja Pikala oziroma bo vlada razrešila državnega sekretarja na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Jerneja Štromajerja, oziroma kako bo Vlada Republike Slovenije ukrepala v zvezi s stanjem na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter kdaj?«.

Po mnenju predsednika vlade je zapis državnega sekretarja na twitterju skrajno neprimeren. Državne sekretarje imenuje vlada na predlog pristojnega ministra. Predsednik vlade usodo Jerneja Štromajerja prepušča ministru kot njegovemu neposredno nadrejenemu ter predsedniku stranke, ki ji pripada.

Vlada meni, da je stanje na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport dobro in spodbudno, kar nenazadnje dokazujejo tudi visoke ocene v orodju CAF (The Common Assessment

Framework), ki ga organizacije v javnem sektorju po vsej Evropi uporabljajo kot pripomoček pri uporabi tehnik za obvladovanje kakovosti.

Odras pozitivnega stanja na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport dokazujejo tudi številni projekti: v zaključni fazi je Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, prihodnji teden se bo sestala delovna skupina za pripravo strateškega dokumenta Bele knjige, ki bo načrtoval razvoj vzgoje in izobraževanja za prihodnje desetletje. Leto 2020 bo nasploh v znamenju priprave strateških dokumentov na področjih izobraževanja in znanosti. Veljavnost se izteče trem strateškim dokumentom: Beli knjigi v vzgoji in izobraževanju, Resoluciji o nacionalnemu programu visokega šolstva 2011 do 2020 in Resoluciji o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011-2020. Vse trije strateški dokumenti bodo v sodelovanju z deležniki pripravljene letos in v njih se bo načrtoval razvoj in strategija za naslednje desetletje. Normativne prioritete v prvi polovici leta 2020 pa so sprejetje Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, novele Zakona o visokem šolstvu in Zakona o vrtcih.

Starši prvošolcev in drugošolcev so s šolskim letom 2019/2020 finančno razbremenjeni, saj bodo učna gradiva za 1. in 2. razred osnovnih šol brezplačna. V letu 2020 pa se načrtuje, da se bodo v šolskem letu 2020/2021 zagotovila brezplačna učna gradiva tudi za učenke in učence tretjih razredov osnovnih šol.

Zagotovilo se je več sredstev za znanstveno in raziskovalno dejavnost. Lani so se tako zvišala za 24,44 milijona EUR. S tem je prvič v zgodovini Slovenije za znanost in raziskovanje namenjenih več kot 200 milijonov EUR. Tudi v proračunih za leti 2020 in 2021 sodi področje znanosti med vladne prioritete, sredstva za področje znanstvene in raziskovalne dejavnosti pa so višja kot v dosedanjih proračunih. V letošnjem proračunu je bilo v ta namen na voljo dobrih 207 milijonov evrov, v prihodnjem jih bo dobrih 230 milijonov, v letu 2021 pa dobrih 251 milijonov EUR.

Pred vsem drugim se zaposleni na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ukvarjajo s svojim primarnim, elementarnim poslanstvom, torej z delom, ki jim ga nalaga delovno mesto, ki ga zasedajo. Tudi dr. Jernej Štromajer, ki funkcijo državnega sekretarja za področje visokega šolstva in znanosti opravlja odgovorno, zelo predano in vestno.

Državni sekretar dr. Jernej Štromajer, ki je pred lanskim božičem na socialnem omrežju objavil fotografijo napisa pred znanim londonskim kinematografom, ki je nastal iz citata kulturnega božičnega filma Sam doma 2: Izgubljen v New Yorku (Home Alone 2: Lost in New York), se je za svoje dejanje že javno in iskreno opravičil. Minister dr. Jernej Pikalo pa je prav tako takoj po Štromajerjevi objavi javno sporočil, da ne odobrava takšnih objav in se z državnim sekretarjem že pogovoril, tudi državni sekretar je javno pojasnil, da z objavo ni želel nikogar žaliti in se je za objavo opravičil.